

Riešenie konfliktov

**BSSb1112 Hrozby a rizika v
soudobém světě**

Miriam Matejova, PhD

30.9.2021

Program

- Definícia mieru;
- Kľúčové pojmy súvisiace s nastolením/udržiavaním mieru

Mier

- Neexistuje jednotná definícia.
- Pojem, ktorý nemá stály význam.
- Mier: to, čo je vykonštruované ľuďmi.
- Cieľ, proces, alebo pocit.
- Verejný alebo súkromný mier.

Negatívny a pozitívny mier

- Terminológia navrhnutá Johanom Galtungom
- **Negatívny mier**
 - Absencia priameho násilia medzi / v rámci štátov, medzi jednotlivcami, medzi / v rámci komunít

Negatívny mier: príklady

- **Normálny mier:** Kanada a Spojené štáty americké, škandinávske krajiny
- **Anomálny mier:** Studená vojna, Grécko a Turecko po roku 1974, India a Pakistan
- Cieľom je zachovať súčasný stav bez transformácie vťahov alebo štruktúry

Pozitívny mier

- Eliminácia štrukturálneho násilia;
- Spoločnosť bez strachu a chudoby;
- Spoločnosť, ktorá rešpektuje ľudské práva všetkých občanov nad rámec etnických, náboženských alebo kultúrnych rozdielov;
- Sociálne prostredie, v ktorom sa každý môže snažiť dosiahnuť svoju víziu alebo sen

Štruktúrálna násilie

- **Násilie:** bránenie ľudským bytostiam v dosahovaní ich fyzického a duševného potenciálu (Galtung 1969)
- Štruktúrálna násilie je *neviditeľné*
 - Ľudia, ktorí nemajú prístup k základným zdravotníckym službám
 - Milióny ľudí, ktorí žijú z menej ako 2 dolárov na deň

Negatívny verzus pozitívny mier

- Zachovanie súčasného stavu verzus spoločenské zmeny
 - **Negatívny mier:** mier pre elity, vládu alebo tých, ktorí sú pri moci
 - **Pozitívny mier:** mier pre ľudí, vrátane marginalizovaných a sociálne znevýhodnených

Dosiahnutie negatívneho mieru

- **Mierotvorba (Peacemaking)**
 - Snaha priviesť sporné strany k dohode o prímerí - rokovaniami, mediáciou, atď.
- **Udržiavanie mieru (Peacekeeping)**
 - Zavedenie medzinárodných ozbrojených síl s cieľom oddeliť a monitorovať sporné strany
- **Presadzovanie mieru (Peace enforcement)**
 - Použitie sily (alebo hrozby sily), ktorá prinúti štáty alebo skupiny prestať bojovať.

Prečo sú mierové sily problematické?

- Chýbajú primerané finančné a vojenské prostriedky.
- Chýba interoperabilita.
- Neochota vojakov riskovať
- Malý počet jednotiek v rozsiahlych krajinách a vzdialených oblastiach

Peacekeeping: teoretické vymedzenie

- Úlohou mierových síl je poskytnúť sporným stranám dva druhy zabezpečenia:
 - Monitorovanie dohody a poskytovanie spoľahlivých a nestranných správ o tom, či druhá strana plní svoje záväzky.
 - Fyzické umiestnenie na území medzi dvoma stranami alebo na území, o ktoré obidve strany bojujú.

Peace enforcement

- Vojenský zásah externého aktéra môže prinútiť bojujúce strany, aby prestali bojovať.
- USA-Irak v roku 1991
- Medzinárodná intervencia v bývalej Juhoslávii (v Bosne v roku 1995 a v Kosove v roku 1999)
- Na rozdiel od udržiavania mieru si peace enforcement nevyžaduje súhlas sporných strán.

Dosiahnutie pozitívneho mieru

- **Budovanie mieru (Peacebuilding)**

- Zameranie na sociálne, politické a ekonomické štruktúry, ktoré spôsobujú konflikt.
- Cieľom je vybudovať konštruktívny vzťah medzi stranami konfliktu tak, aby sa zabránil návrat násilia.
- Veľa rôznych stratégií: rozdelenie územia (partition), dojednanie o zdieľaní moci (powersharing), kooptácia (cooptation), atď.
- Niektoré misie: Namíbia (1989), Nikaragua (1989), Angola (1991), Kambodža (1991), Salvádor (1991), Mozambik (1992), Bosna (1995), Guatemala (1997), Východný Timor (1999), Kosovo (1999), Sierra Leone (1999)